

Anvisningar om ungdomsfullmäktige och dess verksamhetsstadga

Innehåll

Inledning	3
1 Varför ungdomsfullmäktige?	4
2 Lagstadgat ungdomsfullmäktige	6
3 Inrättande av ungdomsfullmäktige	9
Tvåspråkigt ungdomsfullmäktige	10
Processen att inrätta ungdomsfullmäktige	10
Beslut att inrätta ungdomsfullmäktige	12
4 Utarbetande av verksamhetsstadga för ungdomsfullmäktige	14
Delaktighet	14
Ungdomlighet	14
Demokrati	14
Öppenhet	14
Representativitet	15
5 Ett fungerande ungdomsfullmäktige	16
En accepterad och erkänd kanal för inflytande	16
Verksamhet som passar de unga	16
Stöd från kommunanställda är viktigt	16
6 Hjälp och stöd vid inrättandet och utvecklandet av ett ungdomsfullmäktige	19
Mall för verksamhetsstadga	20
1. Syfte och mål med ungdomsfullmäktige	20
2. Tillämpning av verksamhetsstadgan	21
3. Val av ungdomsfullmäktige	21
4. Uppgifter och uppgiftsbeskrivningar	24
5. Konstituering av ungdomsfullmäktige	27
6. Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse	28
7. Sammanträdespraxis	28
Ytterligare information och källor	31

Författare:

Hurmeranta Anna, Uosukainen Kimi,
Castrén Verna och Myllymäki Riitta

© Finlands Kommunförbund
Helsingfors 2016
ISBN 978-952-293-454-3 (pdf)

Inledning

År 2017 är ett märkesår för ungas påverkan i kommunerna. Enligt 26 § i den nya kommunallagen ska varje finländsk kommun inrätta ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga senast 1.6.2017. Därtill ska kommunerna i fortsättningen garantera unga möjligheter att i omfattande grad delta i och påverka kommunala frågor. Kommunerna ska också garantera resurser för verksamheten. Ändringen är välkommen eftersom unga upplever att näst efter att rösta är ungdomsfullmäktige det bästa sättet att påverka samhället (Ungdomsbarometern 2013).

I dag har cirka 70 % av kommunerna ungdomsfullmäktige. Under slutet av år 2016 och början av 2017 ska ytterligare cirka 80 kommuner inrätta ungdomsfullmäktige. Kommuner som redan har ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga har anledning att granska sina verksamhetssätt och säkerställa att de uppfyller skyldigheterna som fastställs i 26 § i kommunallagen.

Den nya kommunallagen upphöjer ungdomsfullmäktigena till påverkansorgan tillsatta av kommunstyrelsen. Deras roll som främjare av ungas delaktighet och möjligheter att påverka ska i framtiden beaktas allt mer i kommunal verksamhet, till exempel i kommunstrategin, förvaltningsstadgan och utvecklingen av kommunala kanaler för delaktighet och påverkan. Utöver den ställning som tryggas i lag är det också viktigt att komma ihåg ungas och ungdomsfullmäktiges särdrag.

Då ungdomsfullmäktigen inrättas och utvecklas ska ungas jämlika möjligheter att delta i ungdomsfullmäktiges verksamhet och påverka genom den beaktas. Det här förutsätter förutom allmän icke-diskriminering att särskild uppmärksamhet fästs vid bland annat språkfrågor. Ungdomsfullmäktige ska representera mångfalden bland kommunens unga.

Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf har utarbetat den här publikationen i samarbete med Finlands Kommunförbund. Publikationen ger kommuner och ungdomsfullmäktigen anvisningar för att verka i enlighet med den nya lagen. Den innehåller god praxis och exempel som underlättar organiseringen av verksamheten.

Kommunförbundet utvecklar den lokala demokratin och delaktigheten tillsammans med kommunerna och andra intressentgrupper. Ungdomsfullmäktige är ett viktigt språkrör för ungas röst och engagemang i kommunal verksamhet. De ungas deltagande garanterar mångsidighet i dagens beslutsfattande och bygger samtidigt dess framtid.

Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf är ungdomsfullmäktigenas organisation för intressebevakning, service och samarbete. Förbundet erbjuder ungdomsfullmäktige, ungdomsfullmäktigeledamöter samt kommunala tjänsteinnehavare och beslutsfattare i hela landet utbildning i kommunal påverkan och hur man stöder ungas påverkansmöjligheter.

1 Varför ungdomsfullmäktige?

Ungdomsfullmäktige är en allmän term för kommunala påverkansgrupper för unga, och ungdomsfullmäktiges uppgift är att i det kommunala beslutsfattandet föra fram ungas röst och lyfta frågor som är viktiga för dem till behandling. I uppgiften ingår också ofta att engagera andra unga i kommunen i samhällspåverkan och samhällsverksamhet.

Kommunerna är sinsemellan mycket olika, och sålunda är inget ungdomsfullmäktige heller det andra likt. Gemensamt för alla påverkansgrupperna är att de är demokratiskt valda och därmed representerar sin åldersgrupp. I medeltal är ledamöterna i ungdomsfullmäktige mellan 13 och 18 år gamla.

Genom ungdomsfullmäktige får unga möjlighet att sätta sig in i samhällspåverkan, utveckla användbara färdigheter för förenings- och gruppverksamhet samt själva verka aktivt för att förbättra ungas ställning. Ungdomsfullmäktige är i bästa fall också en gemenskap som unga kan tillhöra. I en ideal situation är ungdomsfullmäktige en aktiv del av kommunens och utvecklar dess dagliga verksamhet. Ungdomsfullmäktige träffas regelbundet och verkar i enlighet med sina verksamhetsplaner. Det framför sina åsikter genom utlåtanden och ställningstaganden, organiserar engagerande evenemang och diskuterar aktivt med andra unga och beslutsfattare.

Ungdomsfullmäktige har de bästa förutsättningarna för att artikulera de ungas röst som ett stöd i beslutsfattandet och till exempel stöda lokala aktionsgrupper eller ensaksrörelers verksamhet. I framtiden kommer ungdomsfullmäktiges roll att betonas allt mer då alla ungas delaktighet i kommunen planeras och utvecklas. Vid sidan av ungdomsfullmäktige ska kommunerna garantera unga också andra möjligheter att delta och påverka både under organiserade former och på eget initiativ. För att garantera så goda resultat som möjligt ska ungdomsfullmäktige fungera som en bro mellan unga, olika påverkansgrupper och kommunens förvaltning.

I Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf:s undersökning Osallisuus nyt ja vuonna 2015 inter-

”Om man lyssnar på oss så tänker vi att i vår kommun förstår man unga och vi flyttar tillbaka hit någon gång, bor och betalar skatt här.”

Ung person, 16 år, från en kommun som planerade att inrätta ett ungdomsfullmäktige.

vjuades medlemmar i påverkansgrupper för unga och även vuxna som arbetar med dem angående deras åsikter om att ungdomsfullmäktige skrivs in i kommunallagen. Nästan alla som stödde att ungdomsfullmäktige skrivs in i kommunallagen lyfte fram att enbart skyldigheten att inrätta ungdomsfullmäktige inte automatiskt skapar påverkansgrupper som verkligen kan påverka beslutsfattande som berör unga. Precis lika viktigt är att garantera vissa grundläggande förutsättningar för påverkansgruppernas verksamhet.

”Emellanåt känns det som att när ett ungdomsfullmäktige väl finns så säger man ‘that’s it’, saken

är klar. Ändå skulle det vara viktigt att exempelvis förbättra ungdomsfullmäktiges möjligheter att påverka ärenden redan i beredningskedet, alltså så att vi inte bara får en bunt med begäran om utlåntanden. För att lyckas med det skulle det behövas en inkluderande attityd bland beslutsfattare och tjänstemän,” sade en ungdomsombudsman som intervjuades. (Kallinen 2014, 74–75.)

Att utveckla ett lagstadgat ungdomsfullmäktige till ett fungerande organ som verkligen kan påverka kräver omfattande arbete, utveckling av en kultur av delaktighet och att de ungas egna sakkunskap beaktas.

2 Lagstadgat ungdomsfullmäktige

I den nya kommunallagen har införts bestämmelser om påverkansorgan. I 26 § föreskrivs följande om ungdomsfullmäktige:

Kommunstyrelsen ska inrätta ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga (ungdomsfullmäktige) för att garantera den unga befolkningens möjligheter att delta och påverka samt sörja för ungdomsfullmäktiges eller påverkansgruppens verksamhetsförutsättningar. Ungdomsfullmäktige kan vara gemensamt för flera kommuner.

Ungdomsfullmäktige ska ges möjlighet att påverka planering, beredning, genomförande och uppföljning inom olika kommunala verksamheter i frågor som är av betydelse för kommuninvånarnas välfärd, hälsa, studier, livsmiljö, boende eller rörlighet samt även i andra frågor som ungdomsfullmäktige bedömer som betydelsefulla med tanke på barn och unga. Ungdomsfullmäktige ska tas med när barns och ungas deltagande och hörande av barn och unga utvecklas i kommunen.

Bestämmelser om barns och ungas deltagande och hörande av barn och unga finns i 8 § i ungdomslagen (72/2006).

Nedan följer detaljmotiveringen till 26 § i kommunallagen (RP 268/2014) som berör ungdomsfullmäktiges roll, verksamhet, ledamöter, styrningen av verksamheten och garantierna för möjligheter-

na till inflytande. Motiveringen fungerar som rättsnöre för ungdomsfullmäktiges verksamhetsplan och möjligheter till inflytande, och kompletterar också innehållet i den egentliga paragrafen.

Att stärka ungas möjligheter att delta och påverka

- För att främja barns och ungas möjligheter att delta och påverka åläggs kommunen att inrätta ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga, eftersom kommunens verksamhet och de frågor som avgörs i kommunen i hög grad berör barn och unga. Ungas delaktighet har också sedan tidigare en rättslig grund tryggad i bl.a. FN:s konvention om barnets rättigheter.
- Bestämmelsen betonar att barns och ungas möjligheter att bli hörda och delta inte ska begränsas enbart till ärenden inom ungdoms-, utbildnings-, idrotts- och kulturväsendet. Alla kommunala angelägenheter berör direkt eller indirekt unga.
- Ungdomsfullmäktige räcker inte som ungas enda möjlighet att påverka, utan deras delaktighet och möjligheter till inflytande ska fortfarande utvecklas också på andra sätt.
- Bestämmelsen kompletterar 22 §, enligt vilken fullmäktige ska sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter att delta.

Ungdomsfullmäktiges roll i kommunen

- Ungdomsfullmäktige kan vara kommunens

eget eller gemensamt för flera kommuner.

- Ungdomsfullmäktige eller motsvarande påverkansgrupper för unga utgör de ungas kanaler för att påverka och bli hörda. De är inte sådana kommunala organ enligt 30 § som utgör myndigheter i kommunen och utövar offentlig makt. Det är därför inte möjligt att delegera beslutanderätt till ungdomsfullmäktige eller en påverkansgrupp för unga.
- De kan arbeta under friare former, eftersom bestämmelserna och föreskrifterna om sammanträdes- och förvaltningsförfarande i kommunallagen, förvaltningslagen och förvaltningsstadgan inte behöver iakttas.

Ledamöter i ungdomsfullmäktige

- Ledamöterna är inte förtroendevalda i kommunen och sköter därmed inte sina uppgifter under tjänsteansvar.
- Jämställdhetslagens könskvoter tillämpas inte på ungdomsfullmäktige eller en påverkansgrupp för unga. Strävan är ändå att bägge könen ska vara så jämnt representerade som möjligt.
- Ungdomsfullmäktige kan exempelvis utses genom val i skolorna varje eller vartannat år, så att till exempel 13–18-åringar kan kandidera och rösta.
- Val av ungdomsfullmäktige, dess sammansättning eller arbetssätt regleras inte närmare i lagen, utan kommunen kan fatta beslut om dem. Kommunerna kan alltså tillämpa sådana sys-

tem och metoder för de ungas påverkan som visat sig fungera i praktiken.

Verksamhetens styrning och förutsättningar

- Kommunstyrelsen ska inrätta ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga och sörja för dess verksamhetsförutsättningar.
- Kommunstyrelsen godkänner en verksamhetsstadga för ungdomsfullmäktige, som ändå ska ge ungdomsfullmäktige tillräckliga möjligheter att självt utveckla sin verksamhet i den riktning det önskar.
- I verksamhetsstadgan tar man upp ungdomsfullmäktiges lagstadgade och eventuella andra uppgifter, antalet ledamöter, hur ledamöterna väljs, mandattiden, hur sammanträdena sammankallas, hur ordförande väljs och hur sekreteraruppgifterna sköts samt hur verksamhetsplanen görs upp och verksamhetsberättelsen ges.
- Att sörja för verksamhetsförutsättningarna innebär bland annat att kommunen anvisar möteslokaler, sköter om mötesarrangemang, ansvarar för möteskostnaderna och hjälper vid behov till med beredningen av ärenden och sekreteraruppgifter vid sammanträdena.
- Tillräckliga anslag ska reserveras för verksamheten. Genom ett särskilt anslag i budgeten blir verksamheten i ungdomsfullmäktige eller de ungas påverkansgrupp mer stabil.
- Det är befogat att betala sammanträdesarvo-

den, men frågan avgörs av kommunen. Kommunstyrelsen kan till exempel besluta, att det som i förvaltningsstadgan föreskrivs om arvoden och ersättningar för ledamöter i en nämnd i tillämpliga delar gäller arvoden och ersättningar för ledamöterna i ungdomsfullmäktige eller en påverkansgrupp.

Att möjliggöra ungdomsfullmäktiges påverkan

- Ungdomsfullmäktiges roll som påverkare omfattar alla sektorer av kommunens verksamhet. Ungdomsfullmäktige ska ges tillräcklig information och möjligheter att påverka beredningen av ärenden samt i god tid informeras om ärenden som bereds.
- Det hör till ungdomsfullmäktiges roll att det också självmant kan ta ställning till och uttala sig om frågor som det bedömer att har betydelse för barn och unga.
- Ungdomsfullmäktige kan lyfta upp frågor som är viktiga för barn och unga och informera be-

slutsfattarna om barns och ungas behov och åsikter. Ungdomsfullmäktige kan också följa upp och utveckla barns och ungas möjligheter att delta i kommunen.

Ungdomsfullmäktiges rätt att närvara och yttra sig i kommunala organ

- Förvaltningsstadgan ska innehålla behövliga bestämmelser om andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden.
- Om ungdomsfullmäktiges representanter får rätt att närvara och yttra sig åtminstone vid fullmäktiges och nämndernas sammanträden förbättras informationsgången och de ungas möjligheter att påverka.
- Rätten att närvara och påverka kan begränsas så, att man inte har rätt att närvara vid behandlingen av ärenden som innehåller sekretessbelagda uppgifter.

3 Inrättande av ungdomsfullmäktige

Att inrätta ett ungdomsfullmäktige är ett gemensamt kommunalt projekt som betonar ungas rätt att påverka, utvecklingen av tvärssektoriellt samarbete för att garantera ungas delaktighet och tillämpningen av den nya lagen. Ungdomsfullmäktige kan inte inrättas med tvång och via genvägar, utan man måste förhålla sig till det som en process som kommunen gör möjlig för unga och som ska planeras och genomföras noggrant.

Att inrätta ett ungdomsfullmäktige i kommunen innebär att man tillsätter en påverkansgrupp för unga och förutom att stöda deras möjligheter till inflytande även granskar kommunens verksamhetssätt. Öppenhet i beslutsfattandet och ett klimat som uppmuntrar alla kommuninvånare att delta är viktiga yttre ramar för ett välfungerande ungdomsfullmäktige.

I planeringskedet finns det skäl att samla de unga för att föra en bred diskussion om hurdan ungdomsfullmäktige som tjänar kommunens unga på bästa möjliga sätt. De vet hurdan ungdomsfullmäktige de vill påverka i och hur inrättandet bör gå vidare.

Det är bra att inleda processen i god tid och genomföra den med omsorg, öppet och genom att beakta alla viktiga aktörer: unga och deras grup-

per, ledande tjänsteinnehavare, beslutsfattare samt kommunalt anställda som arbetar med delaktighet, till exempel lärarna som handleder elev- och studerandekåren. Det är särskilt viktigt att de unga går i spetsen för inrättandet – verksamheten får inte stämplas som ett tvång instiftat av vuxna, utan som en inspirerande möjlighet att skapa en egen kanal för deltagande.

I processen ingår att bereda sättet att välja ungdomsfullmäktigeledamöter och en verksamhetsstadga, samt att kommunstyrelsen fattar beslut om inrättandet av ungdomsfullmäktige och godkänner verksamhetsstadgan. Därtill ska man i processen beakta inledandet av ungdomsfullmäktiges verksamhet: se till att unga får en introduktion i verksamheten och att deras inflytande stöds.

Processen kan inledas på olika sätt i kommunerna. I vissa kommuner kommer initiativet från kommunens förvaltning och i andra tar de unga själva initiativet att inrätta ett ungdomsfullmäktige. Processens längd, skeden och förlopp beror på de ungas engagemang, tjänsteinnehavarnas och beslutsfattarnas insikter i ungdomsfullmäktigeverksamhet och kommunens praxis för beslutsfattande. Skolornas läsårsrytm och andra faktorer som berör ungas vardag påverkar också hur arbetet framskrider.

Tvåspråkigt ungdomsfullmäktige

I tvåspråkiga kommuner är målet att ungdomsfullmäktige fungerar på båda språken. I verksamhetsstadgan för ungdomsfullmäktige kan ingå behövliga bestämmelser om till exempel tvåspråkighet vid val av ungdomsfullmäktige, att möteskallelser, föredragningslistor och protokoll utarbetas på både finska och svenska, ledamöternas rätt att använda finska och svenska vid sammanträden och få en redogörelse av mötets inlägg på sitt eget språk om de inte förstått de muntliga inläggen, samt synlig tvåspråkighet under evenemang som ungdomsfullmäktige anordnar.

Processen att inrätta ungdomsfullmäktige

Nedan följer ett exempel på hur processen att inrätta ungdomsfullmäktige kan se ut. Exemplet är utarbetat av Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf tillsammans med kommuner och unga som deltog i förbundets projekt för att utveckla ungdomsfullmäktigena. Anvisningarna är avsedda för den tjänsteinnehavare eller kommunalt anställda som ansvarar för inrättandet, men de unga och de beslutsfattare som inleder arbetet kan också ha nytta av anvisningarna.

Exemplet beskriver hur inrättandet av ungdomsfullmäktige planeras, utbildningen i dess verksamhet, beredningsarbetet som de unga utför själva

samt hur ungdomsfullmäktigeverksamheten inleds etappvis. Kommunen kan anpassa processen och etapperna till sin egen verksamhet.

Beslut om planering och introduktion i ungdomsfullmäktiges verksamhet

- Ta initiativ till att inleda planeringen. Initiativet kan komma från kommunens unga, beslutsfattare eller tjänsteinnehavare.
- Bekanta er med olika typer av ungdomsfullmäktige och information om ungas inflytande, till exempel genom Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf:s elektroniska material.
- Kontakta kommunala sakkunniga inom delaktighet och påverkan som kan ge stöd i arbetet, till exempel lärare som handleder elev- och studerandekårerna och personal som ansvarar för kommunikationen och invånarsamarbetet i kommunen.
- Bedöm vilken typ av stöd och utbildning som behövs i arbetet.
- Klarlägg hur styrningen av och resurserna för ungdomsfullmäktige bör organiseras, till exempel genom att be grannkommunerna om råd.

Beredning av inrättandeprocessen och kommunikation om den

- Involvera genast de unga i att planera och bereda inrättandet av ungdomsfullmäktige.
- Ta hjälp av unga som redan är aktiva: elev- och studerandekårer, ungdomsgårdskommittéer

och ungdomsorganisationer.

- Planera tillsammans med de unga hur man ska kommunicera om arbetet med att inrätta ungdomsfullmäktige.
- Beakta faktorer som påverkar tidsplanen för inrättandet.

Öppet planeringsmöte för unga

- Ordna ett öppet planeringsmöte där kommunens unga får bekanta sig med kommunal påverkan och ungdomsfullmäktiges verksamhet, och där man planerar ett ungdomsfullmäktige som passar kommunen.
- Se till att möter marknadsförs brett och att deltagande inte förutsätter att man direkt går med i ungdomsfullmäktige. Om kommunens unga inte är insatta i hur man påverkar ska det beaktas i kommunikationen.
- Tillsatt vid slutet av mötet en öppen arbetsgrupp som på basis av planeringen fortsätter arbetet med en verksamhetsstadga och utför annat beredningsarbete för ungdomsfullmäktige.

Utbildning för beslutsfattare och tjänsteinnehavare

- Se till att de kommunala beslutsfattare och tjänsteinnehavarna informeras om att ungdomsfullmäktige ska inrättas. Det ska vara allmänt känt inom kommunens förvaltning att det finns lagstiftning om ungdomsfullmäktige och att ungdomsfullmäktige har rätt till stöd

och handledning.

- Betona att ett fungerande ungdomsfullmäktige kräver ett brett stöd och inspirerande klimat.

Kommunen utser en handledare för ungdomsfullmäktige och anslår resurser

- Kartlägg i god tid de nya krav inrättandet av ungdomsfullmäktige ställer på personal och övriga resurser. För ungdomsfullmäktige bör utses handledare (en eller flera), lokaler, anslag för verksamheten och i mån av möjlighet anslag för reseersättning och mötesarvoden.

En arbetsgrupp bestående av unga bereder verksamheten och verksamhetsstadgan och presenterar beredningsarbetet för beslutsfattarna

- Ge arbetsgruppen möjlighet att bearbeta verksamhetsstadgan och stöd skrivprocessen. Det är avgörande att kommunens unga själva utarbetar verksamhetsstadgan så att verksamheten genuint utgår från dem och deras synvinklar.
- Stöd de unga i arbetet med att bereda inrättandet av ungdomsfullmäktige. Deras första erfarenhet av att påverka blir att presentera innehållet i sitt utkast till verksamhetsstadga inför kommunstyrelsen. Alternativt kan arbetsgruppen presentera sitt beredningsarbete inför nämnden för ungdomsfrågor, som ger ett utlåtande till kommunstyrelsen.

Ungdomsfullmäktigevalet inleds enligt verksamhetsstadgan

- Planera tillsammans med de unga hur ungdomsfullmäktige ska väljas.
- Utred hur kommunens förvaltning kan hjälpa och stöda till exempel i ordnandet av ungdomsfullmäktigeval.
- Kom ihåg att kommunicera tydligt och engagerande om ungdomsfullmäktige så att så många som möjligt får insikt i dess roll.

Ungdomsfullmäktiges verksamhet och introduktion inleds

- Ge de unga en introduktion i kommunalförvaltningen, de olika sätten att påverka och ungdomsfullmäktiges verksamhet.
- Klargör ledamöternas roll som företrädare för kommunens unga och deras åsikter.
- Ordna stöd för de unga, skriv anvisningar och sänk tröskeln för möten med beslutsfattare och tjänsteinnehavare.

Stöd och utbilda ungdomsfullmäktige

- Erbjud ungdomsfullmäktige kommunens stöd.
- Utse fullmäktigeledamöter som fungerar som faddrar för ungdomsfullmäktige eller dess ledamöter.
- Gör en årsklocka som styr ungdomsfullmäktiges verksamhet samt en plan för utbildning och utvärdering.
- Se till att kommunens beslutsfattare och unga blir bekanta och knyter kontakter med varan-

dra.

- Uppmuntra ungdomsfullmäktige att nätverka med andra ungdomsfullmäktigen i närområdet och att dela med sig av välfungerande verksamhetsmodeller. De som styr ungdomsfullmäktiges verksamhet bör också dela med sig av erfarenheter och praxis när det gäller styrning.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. tarjoaa tietoa, materiaaleja ja tukea nuorisovaltuustojen perustamiseen, perehdyttämiseen ja kouluttamiseen. Liitto kouluttaa myös eri vaiheessa olevien nuorisovaltuustojen lisäksi heidän ohjaajiaan.

Lue lisää: nuva.fi/koulutus tai vaikute.net

Beslut att inrätta ungdomsfullmäktige

Beslutet att inrätta ett ungdomsfullmäktige lägger grunden för dess verksamhet. Det är bra att fatta beslutet först när inrättandet av ungdomsfullmäktige planerats och beretts, så att man i enlighet med den nya kommunallagen möjliggör ungas delaktighet i olika skeden av ärendets behandling.

Kommunen bör i beslutet dra upp riktlinjer för följande frågor:

- 1) Ungdomsfullmäktiges position inom kommunens organisation och vilka personer som ansvarar för handledning och stöd i övrigt.
- 2) Garantier för verksamhetsförutsättningar för ungdomsfullmäktige: tillräckliga styrresurser och anslag, möteslokal samt annat stöd som de unga anser nödvändigt.
- 3) Kommunstyrelsen godkänner senare verksamhetsstadgan för ungdomsfullmäktiges där det bestäms närmare om valet av ungdomsfullmäktige, dess sammansättning och verksamhet. Kommunstyrelsen kan också godkänna verksamhetsstadgan i samband med beslutet om att inrätta ungdomsfullmäktige.

Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf erbjuder information, material och stöd för att inrätta och inskola ett ungdomsfullmäktige. Utöver ungdomsfullmäktigen i olika skeden utbildar förbundet även deras handledare. Läs mer: nuva.fi/koulutus eller vaikute.net

Enligt 26 § i kommunallagen ska kommunstyrelsen inrätta ett ungdomsfullmäktige och sörja för dess verksamhetsförutsättningar. Ungdomsfullmäktige får i omfattande grad delta och påverka i kommunala frågor. Ungdomsfullmäktige ska ges möjlighet att påverka planering, beredning, genomförande och uppföljning inom olika kommunala verksamheter i frågor som är av betydelse för kommuninvånarnas välfärd, hälsa, studier, livsmiljö, boende eller rörlighet samt även i andra frågor som ungdomsfullmäktige bedömer som betydelsefulla med tanke på barn och unga.

4 Utarbetande av verksamhetsstadga för ungdomsfullmäktige

Enligt regeringens detaljmotivering ska ungdomsfullmäktiges verksamhet styras av en verksamhetsstadga som är godkänd av kommunstyrelsen. Det rekommenderas att alla bestämmelser om kommunens ungdomsfullmäktige samlas i verksamhetsstadgan. Den ska utformas så att den betjänar såväl de kommunala tjänsteinnehavarna och politikerna som de unga som är intresserade av ungdomsfullmäktiges verksamhet och deltar i den. Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund uppmuntrar kommunerna att utarbeta en verksamhetsstadga för ungdomsfullmäktige tillsammans med de unga.

Som bilaga till de här anvisningarna finns en mall för verksamhetsstadgan och i den presenteras god praxis och alternativa sätt för att ordna ungdomsfullmäktigeverksamheten. Vid utarbetandet av verksamhetsstadgan bör följande principer beaktas:

Delaktighet

Verksamhetsstadgan för ungdomsfullmäktige ska utarbetas tillsammans med de unga i kommunalagens (410/2015), ungdomslagens (72/2006) och förvaltningslagens (343/2003) anda. De ungdomar som deltar i verksamheten är de bästa experterna på ungdomsfullmäktigeverksamhet. Att de unga involveras borgar också för att ledamöterna i ung-

domsfullmäktige förbinder sig att följa verksamhetsstadgan.

Ungdomlighet

I ungdomsfullmäktiges verksamhet beaktas ungdomsverksamhetens särdrag. Verksamheten ska utgå från de unga, och deras handlingsätt samt de sätt att delta och påverka som är karakteristiska för dem ska beaktas. Alltför mycket reglering och byråkrati kan leda till att de ungas iver att påverka avtar – något som varken gynnar kommunen eller de unga!

Demokrati

I ungdomsfullmäktiges hela verksamhet ska demokratin lyftas fram, i allt från val- sätt till röstningspraxis. Det är de unga och kommunen som bestämmer hur demokratin bäst realiseras. Om man som valmodell väljer elevkårsrepresentanter, ska man försäkra sig om att valet av ledamöter till ungdomsfullmäktige sker under iakttagande av demokratiska principer i elevkårsstyrelserna.

Öppenhet

Ungdomsfullmäktige ska arbeta öppet och utgöra exempel på öppenhet i beslutsfattandet i kommu-

nen. Alla unga i kommunen ska ha möjlighet att delta i ungdomsfullmäktiges verksamhet, även om de inte är ledamöter. Ungdomsfullmäktige ska erbjuda så många unga i kommunen som möjligt erfarenheter och möjligheter att påverka.

Representativitet

Ungdomsfullmäktige är ett representativt organ för deltagande och påverkan i kommunen och

det ska representera alla unga i kommunen. Ungdomsfullmäktige ska garantera att de unga i kommunen har lika möjligheter att delta i verksamheten och kommunerna ska främja likabehandling. Principerna om representativitet ska vara synliga i valet av ungdomsfullmäktige, i utbildningen och i den praktiska verksamheten.

5 Ett fungerande ungdomsfullmäktige

Omständigheter som är oberoende av de unga i ungdomsfullmäktige inverkar ofta på fullmäktiges verksamhet och på verksamhetens effekt. Det är av stor betydelse hur ungdomsfullmäktiges verksamhet stöds, hur de unga uppmuntras till att påverka, hur man pratar om ungdomsfullmäktige och vilken roll ungdomsfullmäktige har i den kommunala organisationen. Kommunen och dess vuxna invånare kan genom olika former av stöd och åtgärder påverka att ungdomsfullmäktige får så bra verksamhetsförutsättningar som möjligt.

En accepterad och erkänd kanal för inflytande

För att ungdomsfullmäktiges verksamhet ska fungera smidigt är det viktigt att ungdomsfullmäktige inte behöver motivera sin egen existens, utan att det är en erkänd och accepterad del av kommunens kanaler för inflytande. Ungdomsfullmäktige ska årligen få introduktion i de viktigaste möjligheterna till inflytande i kommunen. Det är en god idé att ge ungdomsfullmäktige rätt att närvara och yttra sig i olika organ, så att ungdomsfullmäktige verkligen får påverka beslutsfattandet i kommunen. Det är ytterst viktigt att de unga blir förtrogna med kommunal påverkan.

Verksamhet som passar de unga

Ungdomsfullmäktige bör fungera utifrån de ungas

premisser, så att de där får lära sig, prova på och få de första erfarenheterna av hur man påverkar. I kommunen kan man tillsammans med de unga och beslutsfattarna fundera över hur man kan diskutera olika ärenden på ett begripligt sätt, så att det är möjligt för alla att delta då ett ärende behandlas. Kommunens förvaltning måste också förstå att de ungas intresse för att påverka eller delta i ungdomsfullmäktigeverksamheten kan variera från år till år. Ungdomsfullmäktige får inte betecknas som icke-fungerande efter ett eller två år av tystnad.

Ungdomsfullmäktigeverksamheten är frivilligt arbete och deltagandet kan variera. Även de ungas intresse och iver kan variera från år till år.

Stöd från kommunanställda är viktigt

Den kommunanställda som handleder ungdomsfullmäktiges verksamhet inverkar i hög grad på hur ungdomsfullmäktige fungerar. Handledaren ska kunna arbeta mellan kommunens förvaltning och de unga, utan att styra eller påverka de ungas frivilliga verksamhet för mycket. Handledaren ska stödja och vägleda de unga när det gäller tågorningen för kommunala processer och kommunalt beslutsfattande.

Det är skäl att planera och utveckla handledarens

uppgifter tillsammans med de unga och uppdatera uppgifterna årligen. Hur mycket stöd behöver ungdomsfullmäktige och i hurdana frågor? Det är en god idé att satsa på att utbilda en handledare för ungdomsfullmäktige. Handledaren bör ha både kännedom om kommunalförvaltningens uppbyggnad och färdigheter i att handleda en ungdomsgrupp.

Utöver handledaren ansvarar också de som arbetar med ungdomar och beslutsfattarna för att de unga förstår kommunala frågor och inte utestängs från dem. Beslutsfattarna kan utveckla sin relation till ledamöterna i ungdomsfullmäktige genom att till exempel vara fadderledamöter, ordna olika diskussionsmöten och på annat sätt hålla kontakten med ungdomsfullmäktige. Tjänsteinnehavarna från olika sektorer kan också aktivt inkludera ungdomsfullmäktige i planeringen och utvecklingen av olika ärenden.

Ungdomsfullmäktiges verksamhet återger hur kommunen framstår för de unga

Att det finns ett ungdomsfullmäktige som fungerar säger mycket om kommunens inställning gentemot de unga. Då man stöder ungdomsfullmäktige, satsar på dess verksamhet och ger det möjligheter att påverka, förbättras de unga kommuninvånarnas uppfattning om den egna kommunen. Uppfattar de unga att de anses vara viktiga kommunin-

Kännetecken för ett fungerande ungdomsfullmäktige

- 1) **Ungdomsfullmäktige inrättas av kommunstyrelsen och dess ställning som en del av den helhet som kommuninvånarna har inflytande över är tydlig.**
 - 2) **Verksamhetsförutsättningarna för ungdomsfullmäktige har tryggats. Det finns en handledare, resurser, mötesrum och ett eget verksamhetsanslag.**
 - 3) **Ungdomsfullmäktige kan om det så önskar påverka kommunens olika sektorer på ett omfattande sätt.**
 - 4) **Ungdomsfullmäktige får påverka ärenden i fyra olika skeden, nämligen planeringen, beredningen, genomförandet och uppföljningen.**
-

vänare eller att de endast anses vara föremål för åtgärder, tjänster och uppfostran? Att utesluta de unga från möjligheterna till inflytande sänder lätt en signal om att man inte tror på de ungas förmågor, tankar och åsikter eller att de inte anses vara viktiga.

De positiva erfarenheter som möjligheterna till inflytande ger bär långt och de unga får en positiv bild av kommunen. Positiva erfarenheter innebär

inte att alla initiativ och idéer från ungdomsfullmäktige måste godkännas eller särbehandlas. Positiva erfarenheter uppstår när ungdomsfullmäktige inte behöver motivera sin existens och dess initiativ besvaras välgrundat och tas på allvar. För de unga har ungdomsfullmäktige en viktig roll som informationsspridare och kontakt till kommunen – ett fungerande ungdomsfullmäktige gynnar hela kommunen!

Vad göra om ett ungdomsfullmäktige inte fås till stånd i kommunen?

I kommunallagen åläggs kommunstyrelsen att inrätta ett ungdomsfullmäktige. Kommunen ska skapa förutsättningar för de unga att bli intresserade av att delta och påverka också genom ungdomsfullmäktige och för ungdomsfullmäktige att kunna verka.

När kommunen har gjort vad den kan för att tillsätta ett ungdomsfullmäktige, men inte får de unga att komma med i verksamheten, kan kommunstyrelsen inte uppfylla sin lagstadgade skyldighet. Då ska de kommunala tjänsteinnehavarna och beslutsfattarna fundera över vilka åtgärder som behövs för att ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga ska kunna tillsättas och verksamheten komma i gång. Det lönar sig att dra nytta av denna publikation och god praxis i andra kommuner.

Uppfyller ert ungdomsfullmäktige följande kriterier?

- Det finns ett beslut av kommunstyrelsen om inrättande av ett ungdomsfullmäktige och om dess ställning i kommunen.
 - Kommunstyrelsen inrättar ungdomsfullmäktige, det vill säga utser ledamöterna för varje mandattid.
 - Ungdomsfullmäktiges verksamhet styrs av en verksamhetsstadga. Kommunstyrelsen har godkänt verksamhetsstadgan.
 - Ungdomsfullmäktige har fått delta i utarbetandet av verksamhetsstadgan.
 - Ungdomsfullmäktiges ställning i kommunen är erkänd som en kanal för inflytande för unga och det är en del av kommunens organisation.
 - Ungdomsfullmäktige har förutsättningar och kompetens för att representera de unga i kommunen.
 - Ungdomsfullmäktige är förtroget med kommunens organisation, olika sätt att påverka, hur man påverkar beslutsfattare, väcker initiativ och gör ställningstaganden samt systemet för ändringssökande.
 - Ungdomsfullmäktiges representant har rätt att närvara och yttra sig vid fullmäktiges och nämndernas sammanträden.
 - Ungdomsfullmäktige kan samarbeta med kommunens förvaltning till exempel i frågor som gäller ordnandet av kommunikationen eller valet av ledamöter.
-

6 Hjälp och stöd vid inrättandet och utvecklandet av ett ungdomsfullmäktige

Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf är en intressebevaknings-, service- och samarbetsorganisation för ungdomsfullmäktigena och övriga motsvarande påverkansgrupper för unga i Finland. Förbundet främjar ungdomsfullmäktiges ställning och förbättrar de ungas möjligheter att delta och påverka. Förbundet erbjuder omfattande stöd inte enbart till ledamöter i ungdomsfullmäktige, utan också till handledare, tjänsteinnehavare och beslutsfattare som arbetar med unga.

Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund är ett nationellt förbund med åtta distriktsorganisationer, som stöder och utbildar ungdomsfullmäktige regionalt. Distriktsorganisationerna kan kontaktas direkt eller via förbundet.

Ta kontakt med oss i såväl stora som små ärenden: toimisto@nuva.fi

Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund har sitt kontor på adressen
Rödbergsgatan 2Aa
00120 Helsingfors
Våra dörrar är öppna på vardagar kl. 10–16. Välkommen på besök, vi står gärna till tjänst!

Ytterligare information:

www.nuva.fi – Information om förbundet, ungdomsfullmäktigeverksamheten och de tjänster som vi erbjuder

www.nuva.fi/piirijarjestot – Information om distriktsorganisationerna

www.vaikute.net – Materialbank och chat för unga påverkare där du hittar mycket information och stöd för ungdomsfullmäktiges verksamhet.

Också Kommunförbundets förvaltningsjurister hjälper kommuner och deras ungdomsfullmäktige i olika ärenden som gäller ungdomsfullmäktige. Kontakt med förvaltningsjuristerna fås via deras serviceadress: forvaltningsjuristerna@kommunforbundet.fi.

Mall för verksamhetsstadga

Härnäst presenteras den verksamhetsstadga för ungdomsfullmäktige som rekommenderas av Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund. Av de rekommenderade alternativen får kommunen och de unga välja det alternativ som är lämpligast för dem ().

Verksamhetsstadga för ungdomsfullmäktige

1. Syfte och mål
2. Allmänna bestämmelser
3. Val
4. Uppgifter och uppgiftsbeskrivningar
5. Konstituering
6. Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse
7. Mötespraxis

1. Syfte och mål med ungdomsfullmäktige

Det är viktigt att sammanfatta syftet och målet med ungdomsfullmäktige direkt i början av stadgan. Det är bra att skriva in att verksamheten ska vara partipolitiskt och religiöst obunden. I den här punkten kan man också konstatera särskilda särdrag för ungdomsfullmäktige, såsom tvåspråkighet. Nedan följer några exempel på vad olika ungdomsfullmäktigen skrivit in som syfte och mål med sin verksamhet.

Syftet med ungdomsfullmäktige är att:

- Främja och utveckla de ungas ställning i kommunen utan partipolitiska och religiösa bindningar
- Vara de ungas röst i nämnder och i andra offentliga sammanhang och lyfta fram de ungas synvinkel i kommunens beslut
- Representera de unga i beslutsfattandet i kommunen och föra fram de ungas tankar för behandling i kommunala organ
- Delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av arbetet inom kommunens olika förvaltningar
- Främja samarbetet mellan de unga och kommunen
- Hålla kontakten med de unga i kommunen och med dem som arbetar med unga
- Utarbeta förslag och initiativ för kommunala organ och instanser samt att följa upp behandlingen av dem och beslutsfattandet i kommunen
- Få ungdomarna att intressera sig för samhällsfrågor
- Skapa stimulerande verksamhet för de unga och möjligheter att påverka ärenden som gäller dem
- Hålla kontakt med andra ungdomsfullmäktigen i Finland

2. Tillämpning av verksamhetsstadgan

I verksamhetsstadgan fastställs valsätt, syfte, uppgifter, beslutsförfarande, mötesförfarande samt övrigt som gäller ordnandet av ungdomsfullmäktigeverksamheten.

3. Val av ungdomsfullmäktige

Unga som har kommunen i fråga som hemkommun kan ansöka om att bli ledamöter i ungdomsfullmäktige.

Varje kommun får själv besluta om ledamöternas ålder, mandattidens längd och ungdomsfullmäktiges storlek. Enligt en undersökning av Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund varierar ledamöternas ålder till exempel mellan 12 och 21 år. Största delen av de unga som hör till påverkansgrupperna är 15–17 år. I den här anvisningen rekommenderas åldersintervallet 13–18 år. Åldersrekommendationen baserar sig på den allmänna definitionen av tonåren och på åldersgränsen för högstadiet och den allmänna rösträtten.

Ledamöterna i ungdomsfullmäktige kan väljas på flera olika sätt. Det viktigaste är att valsättet är demokratiskt, det vill säga att det är de unga i kommunen som väljer ungdomsfullmäktiges

ledamöter. Alla som är intresserade ska beredas möjlighet att söka sig till ungdomsfullmäktige, även om det är kommunstyrelsen som fattar det egentliga tillsättningsbeslutet. Det är bra att skriva in valsättet med anvisningar på ett omsorgsfullt och tydligt sätt i verksamhetsstadgan.

I den här mallen presenteras två sätt att välja ledamöter i ungdomsfullmäktige. Det ena sättet är att ordna öppna ungdomsfullmäktigeval. Det andra sättet som ofta används innebär att representanter till ungdomsfullmäktige väljs ur elevkåren och studerandekåren vid läroanstalterna i kommunen. I den senare mallen kan man också välja representanter ur ungdomsgårdarnas kommittéer till ungdomsfullmäktige. Till ungdomsfullmäktige kan alla intresserade väljas i synnerhet om de inte är fler än antalet platser i ungdomsfullmäktige.

Det rekommenderas att valet av ungdomsfullmäktige planeras och genomförs i samarbete med kommunens förvaltning.

Det lönar sig att också välja ersättare i ungdomsfullmäktige, eftersom de ungdomar som deltar i verksamheten kan ha varierande livssituationer, intressen och möjligheter att delta i verksamheten.

Om ungdomsfullmäktige väljs genom allmänna val lönar det sig att välja ersättare enligt substitutionsprincipen och inte som personliga ersättare. Då rangordnas ersättarna enligt det antal röster som de fått i valet och kallas vid behov till ungdomsfullmäktige i den ordningen. Om en ersättare utses till ordinarie ledamot i ungdomsfullmäktige, uppdateras listan över ersättare så att det alltid finns ett sådant antal ersättare som fastställts i verksamhetsstadgan.

Om mallen som baserar sig på representanter för elevkårer används, rekommenderas val av personliga ersättare så att varje läroanstalt utser ordinarie ledamöter och personliga ersättare för dem.

För att undvika onödig byråkrati i kommunstyrelsen är det ändamålsenligt att i verksamhetsstadgan ange att det är ordföranden för ungdomsfullmäktige som kallar en ersättare till ordinarie ledamot i ungdomsfullmäktige, då en ordinarie ledamot meddelat sin avgång.

3.1 Behörighet för ungdomsfullmäktige

Unga som är 13–18 år när de blir valda och vars hemkommun är X kommun kan väljas till ledamöter och sitta med i ungdomsfullmäktige. En ledamot eller ersättare i ungdomsfullmäktige har rätt att fortsätta i ungdomsfullmäktige till mandattidens slut även om han eller hon förlorar sin valbarhet under mandattiden.

3.2 Ungdomsfullmäktiges sammansättning

I ungdomsfullmäktige sitter minst X och högst Y ledamöter, som väljs genom det valsätt som senare meddelas i denna verksamhetsstadga.

Om det under mandattiden faller bort ledamöter ur fullmäktige så att antalet ledamöter underskrider minimiantalet, ska nya ledamöter utses i deras ställe på det sätt som anges i denna verksamhetsstadga.

3.3 Val av ungdomsfullmäktige

A) Öppet ungdomsfullmäktigeval

Ungdomsfullmäktige väljs demokratiskt genom val. Ungdomsfullmäktige informerar om val av ett nytt ungdomsfullmäktige till exempel i högstadierna, gymnasierna, yrkesläroanstalterna och i lokaler för ungdomar samt på kommunens webbplats. Det ska informeras om valet minst två månader före valdagen. Ungdomsfullmäktige planerar hur kommunikationen om valet ska ske tillsammans med kommunens förvaltning. Ungdomsfullmäktige svarar för ordnandet av valet tillsammans med kommunen och övervakar att valet sker på ett demokratiskt sätt. Som röstningsställen fungerar högstadierna och läroanstalterna på andra stadiet i kommunen samt lokaler för ungdomar på det sätt som ungdomsfullmäktige bestämmer.

Alla unga som är skrivna i kommunen har rätt att ställa upp som kandidater i valet genom att med-

delat detta skriftligt till ungdomsfullmäktige X dagar innan valet förrättas. Vid valet blir de kandidater som fått flest röster valda. Om antalet kandidater är färre eller lika många som antalet platser i ungdomsfullmäktige ordnas inget val utan alla kandidater blir invalda i ungdomsfullmäktige.

B) Val av ungdomsfullmäktige genom representanter från skolornas elev- och studerandekårer. Varje elev- och studerandekår vid högstadierna, gymnasierna och andra stadiets yrkesläroanstalter i kommunen har rätt att utse X representanter till ungdomsfullmäktige. Dessutom får varje elevkår utse Y ersättare till ungdomsfullmäktige.

ELLER: Varje elev- och studerandekår vid högstadierna, gymnasierna och andra stadiets yrkesläroanstalter i kommunen har rätt att utse X representanter till ungdomsfullmäktige för varje påbörjat Y-antal elever. Dessutom får varje elevkår utse Z ersättare för varje påbörjat Y-antal elever.

Ungdomsfullmäktige fastställer varje valår antalet representanter för elevkåren senast xx.xx enligt de elevuppgifter som fås av kommunen. Elev- och studerandekåren ska varje valår utse sina representanter till ledamöter och ersättare i ungdomsfullmäktige senast xx.xx genom att till ungdomsfullmäktige lämna in en fullmakt om detta.

3.4 Inrättande av ungdomsfullmäktige

Kommunstyrelsen inrättar ungdomsfullmäktige genom att följa det valsätt som anges i denna verksamhetsstadga.

3.5 Ungdomsfullmäktiges mandattid

Ungdomsfullmäktiges mandattid är ett eller två år. Mandattiden börjar då kommunstyrelsen inrättar ungdomsfullmäktige och slutar då ett nytt ungdomsfullmäktige har inrättats.

3.6 En ledamots avgång från ungdomsfullmäktige

Om en ledamot eller ersättare i ungdomsfullmäktige vill avgå från ungdomsfullmäktige eller lämna ett anknytande uppdrag som han eller hon blivit vald till av ungdomsfullmäktige, ska detta meddelas skriftligt till ungdomsfullmäktiges sammanträde eller ordförande.

3.7 Komplettering av ungdomsfullmäktige

A) Om en ledamot av ungdomsfullmäktige lämnar sitt uppdrag under mandattiden, utser ungdomsfullmäktiges ordförande den första ersättaren enligt valresultatets substitutionsordning till ledamot. Samtidigt kompletterar ordföranden listan över ersättare, så att antalet ersättare motsvarar det minimiantal som anges i stadgan. Substitutionsordningen för ersättarna bestäms alltid enligt valresultatet. Fullmäktige antecknar kompletteringar som föranleds av avgångar vid sina

sammanträden.

B) Den elev- eller studerandekår som har valt den ledamot eller ersättare som lämnar sitt uppdrag ska utse en ny ledamot eller ersättare i hans eller hennes ställe.

3.8 Sammanträdesarvoden

Till en ledamot i ungdomsfullmäktige betalas X euro i sammanträdesarvode. Till ordföranden betalas Y euro och till sekreteraren och vice ordföranden Z euro i sammanträdesarvode. Arvode betalas för högst X sammanträden per år. För deltagande i evenemang betalas ingen ersättning. Rimliga resekostnader för deltagande i evenemang kan ersättas inom ramarna för de tillgängliga medlen.

4. Uppgifter och uppgiftsbeskrivningar

Ungdomsfullmäktige behöver en arbetsfördelning för att kunna arbeta. Bland de ledamöter som valts till ungdomsfullmäktige är det bra att välja en ordförande, en vice ordförande (eller två), en sekreterare och en kommunikationsansvarig. Andra funktionärer kan utgöras till exempel av en evenemangsansvarig och en ansvarig för yttre förbindelser.

Ungdomsfullmäktiges verksamhet kan också

uppdelas mellan ett presidium och en särskild styrelse. I ett litet ungdomsfullmäktige räcker det med ett presidium, i ett stort underlättas arbetet däremot av en särskild styrelse. Ungdomsfullmäktige kan också bilda arbetsgrupper kring olika teman.

Ungdomsfullmäktige kan om det så önskar arrangera en ungdomsstämma för hörande av de övriga unga i kommunen. Ungdomsstämman har ingen egen beslutanderätt.

Presidium

Består av ordföranden, vice ordföranden(a) och sekreteraren.

Styrelse

Till ungdomsfullmäktiges styrelse hör ordföranden, vice ordföranden(a), sekreteraren, ansvariga för olika delområden och även andra personer genom ungdomsfullmäktiges beslut.

Arbetsgrupp

Arbetar kring ett tema eller ett evenemang, till exempel en kommunikationsarbetsgrupp eller en evenemangsarbetsgrupp.

Ansvarsområden och skyldigheter för de olika aktörerna i ungdomsfullmäktige ska anges i verksamhetsstadgan. Om ungdomsfullmäktige har egna anslag är det också bra att fastställa hurdana beslut om användningen av anslagen som ungdomsfullmäktige får fatta.

Ungdomsfullmäktiges beslut om användningen av anslag godkänns genom beslut av den kommunala tjänsteinnehavare som handleder verksamheten.

4.1 Ordförandens uppgifter

Ordföranden sammankallar ungdomsfullmäktige och leder sammanträdena samt arbetet i presidiet. Föredragningslistan och protokollet upprättas under ledning av ordföranden.

Ordföranden sörjer för att ungdomsfullmäktige fungerar och att verksamheten är laglig och jämställd. Ordföranden ansvarar för ungdomsfullmäktiges förvaltning och organiserar ungdomsfullmäktiges verksamhet. Ordföranden har rätt att fatta beslut om allmänna ärenden som gäller ungdomsfullmäktige, såsom samarbetspartner. Ordföranden kan vid behov tillsätta arbetsgrupper som ska sköta mindre och brådskande ärenden. Ordföranden är ansvarig inför ungdomsfullmäktige. Ordföranden godkänner ungdomsfullmäktiges fakturor tillsammans med den kommunala tjänsteinnehavare som handleder verksamheten.

4.2 Vice ordförandens uppgifter

Vice ordföranden är ordförandens ställföreträdare när ordföranden är förhindrad samt utför de uppgifter som ordföranden ålagt honom eller henne. Vice ordföranden är ansvarig inför ungdomsfullmäktige. Ungdomsfullmäktige kan anvisa vice ordföranden ett eget ansvarsområde inom ung-

domsfullmäktiges verksamhet.

ELLER

4.2 Vice ordförandens uppgifter

Ungdomsfullmäktige har en förste och en andre vice ordförande. Vice ordförandena är ordförandens ställföreträdare i den ordning de blivit valda när ordföranden är förhindrad samt utför de uppgifter som ordföranden ålagt dem. Vice ordförandena är ansvariga inför ungdomsfullmäktige. Ungdomsfullmäktige kan anvisa vice ordförandena egna ansvarsområden inom ungdomsfullmäktiges verksamhet.

4.3 Sekreterarens uppgifter

Sekreterarens uppgift är att skriva föredragningslistorna tillsammans med ordföranden och att förmedla dem till ungdomsfullmäktige och vid behov till de kommunala organen. Sekreteraren för protokoll vid sammanträdena, offentliggör dem och sköter om arkiveringen av dokument. Sekreteraren är ansvarig inför ordföranden.

4.4 Den kommunikationsansvariges uppgifter

Den kommunikationsansvariges uppgift är att sörja för den interna och externa informationen i enlighet med ungdomsfullmäktiges kommunikationsplan. Den kommunikationsansvarige sköter om ungdomsfullmäktiges kanaler i sociala medier och samarbetar vid behov med den anställda som svarar för kommunens kommunikation.

4.5 Ledamöternas uppgifter

Ledamöternas uppgift är att delta i sammanträden och sammankomster. Om en ledamot är förhindrad att delta i ett sammanträde eller ett evenemang, ska han eller hon meddela detta till ordföranden eller sekreteraren senast en dag före sammankomsten i fråga. En ledamot ska också delta i de möten och övriga sammankomster som förtroendeuppdraget kräver (nämnder, uppföljningsgrupper).

Ledamöternas uppgift är att hålla kontakten med de unga som inte sitter i ungdomsfullmäktige och se till att deras röst lyfts fram vid sammanträdena.

4.6 Uppgifter för ungdomsfullmäktiges representanter i fullmäktige, nämnder eller arbetsgrupper

Representanten deltar i sammanträden och framför där synpunkter från ungdomsfullmäktige och de övriga unga i kommunen samt ser till att ungdomsfullmäktige får information om de ärenden som behandlas i fullmäktige, nämnden och arbetsgruppen.

Om en ledamot i ungdomsfullmäktige lämnar sitt uppdrag som ungdomsfullmäktiges representant i ett kommunalt organ, ska ledamoten meddela detta skriftligt till ungdomsfullmäktige eller dess ordförande. Den som valts som ersättare för uppdraget träder i den avgående ledamotens ställe. Om ersättare saknas väljs en ny representant för

uppdraget vid ungdomsfullmäktiges nästa sammanträde.

4.7 Arbetsfördelning för ungdomsfullmäktiges presidium och/eller styrelse

A) Ungdomsfullmäktiges presidium

Ungdomsfullmäktiges presidium består av ordföranden, vice ordföranden(a) och sekreteraren som valts av fullmäktige. Presidiets uppgift är att upprätthålla och planera ungdomsfullmäktiges verksamhet samt att förbereda ungdomsfullmäktiges sammanträden och bereda de ärenden som ska behandlas vid dem. Presidiet ansvarar också för skötseln av olika löpande ärenden samt övriga uppgifter som ungdomsfullmäktige har anvisat.

B) Ungdomsfullmäktiges styrelse

Ungdomsfullmäktige väljer en styrelse inom sig på det sätt som det beslutar. Till styrelsen hör ordföranden, vice ordföranden(a), sekreteraren och ansvariga för olika delområden. Ungdomsfullmäktige kan om det så önskar välja också andra personer till styrelsen. Styrelsens uppgift är att upprätthålla och planera ungdomsfullmäktiges verksamhet samt att förbereda ungdomsfullmäktiges sammanträden och bereda de ärenden som ska behandlas vid dem. Styrelsen ansvarar också för skötseln av olika löpande ärenden samt övriga uppgifter som ungdomsfullmäktige anvisat.

4.8 Ungdomsstämman

Ungdomsstämman är ett tillfälle för inflytande som är avsett för alla unga i kommunen. Till ungdomsstämman kallas alla unga i kommunen. Ungdomsstämman ger också ungdomsfullmäktige anvisningar om dess påverkansarbete och de unga får sin stämman hörd i ungdomsfullmäktiges verksamhet. Ungdomsstämman sammankallas årligen senast i X månad. Dessutom kan man sammankalla en ungdomsstämman vid behov. Ungdomsstämman leds av ungdomsfullmäktiges ordförande. Vice ordföranden leder stämman när ordföranden är förhindrad. Ungdomsstämman kan också svara för andra uppgifter som den anvisats, såsom att sammanställa de ungas förslag till projektfinansiering till kommunen.

4.9 Ungdomsfullmäktiges representation

Ungdomsfullmäktige väljer inom sig representanter för olika representationsuppgifter enligt ett demokratiskt valsätt. Om man på grund av tidsplanen eller andra omständigheter inte kan handla på detta sätt, görs valet av presidiet. I medierna representeras ungdomsfullmäktige i första hand av ordföranden eller informatören om inget annat har beslutats.

4.10 Arbetsgrupper

Ungdomsfullmäktige får tillsätta underställda arbetsgrupper för behandling av begränsade ärendehelheter. I samband med tillsättandet väljer ungdomsfullmäktige ett tillräckligt antal medlem-

mar i arbetsgruppen. Samtidigt kan närmare beslut om arbetsgruppens verksamhet, mandatid och andra motsvarande ärenden fattas.

5. Konstituering av ungdomsfullmäktige

5.1 Sammankallande av konstituerande sammanträde

Kallelse till konstituerande sammanträde utfärdas av den som varit ordförande under den föregående fullmäktigeperioden. Föredragningslistan för sammanträdet sammanställs av den som varit ordförande under den föregående fullmäktigeperioden tillsammans med sekreteraren. Kallelsen och föredragningslistan ska sändas till mötesdeltagarna minst en vecka före sammanträdet.

5.2 Val av ny ordförande

Ordföranden för ungdomsfullmäktige väljs vid det konstituerande sammanträdet för fullmäktigeperioden. Den som varit ordförande under den föregående fullmäktigeperioden fungerar som ordförande för det konstituerande sammanträdet tills en ny ordförande har utsetts.

5.3 Val av ny eller nya vice ordförande

Vice ordföranden(a) väljs vid det konstituerande sammanträdet för fullmäktigeperioden.

5.4 Val av ny sekreterare

Sekreteraren för ungdomsfullmäktige väljs vid det

konstituerande sammanträdet för fullmäktigeperioden. Den som varit sekreterare under den föregående fullmäktigeperioden fungerar som sekreterare för det konstituerande sammanträdet tills en ny sekreterare har utsetts.

5.5 Val av ungdomsfullmäktiges representanter i fullmäktige och nämnder

Vid det konstituerande sammanträdet väljer ungdomsfullmäktige inom sig representanter i fullmäktige och nämnder samt ersättare för dem.

5.6 Val av övriga funktionärer

Ungdomsfullmäktige väljer inom sig till exempel en kassör och en kommunikationsansvarig.

6. Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse

Presidiet eller styrelsen bereder årligen en verksamhetsplan som ska godkännas av ungdomsfullmäktige.

Ungdomsfullmäktige rapporterar årligen om sin verksamhet genom att göra upp en verksamhetsberättelse. Presidiet eller styrelsen bereder verksamhetsberättelsen för ungdomsfullmäktige. Efter att verksamhetsberättelsen har godkänts av ungdomsfullmäktige ges den till kommunstyrelsen.

7. Sammanträdespraxis

I sammanträdespraxisen anges hur ungdomsfullmäktige arbetar i praktiken. Det är bra att det finns tydliga regler för hur sammanträdena hålls och för beslutförhållningen så att ungdomsfullmäktiges verksamhet, beslutsfattande och inflytande kan fungera smidigt och transparent.

Sammanträdesarvoden kan beviljas som allmänna kommunala sammanträdesarvoden eller tas från ungdomsfullmäktiges eget anslag. Ungdomsfullmäktige kan om det så önskar besluta att sammanträdearvoden inte betalas ut.

7.1 Sammanträdestid

Ungdomsfullmäktige sammanträder i regel åtminstone en gång i månaden med undantag av sommarmånaderna.

7.2 Kallelse till sammanträde

Kallelsen till sammanträde utfärdas av ordföranden eller, om han eller hon är förhindrad, av vice ordföranden eller sekreteraren. I möteskallelsen anges tid och plats för sammanträdet samt de ärenden som ska behandlas. Kallelsen sänds till ledamöterna och till de övriga som ska kallas till sammanträdet minst en vecka före tidpunkten för sammanträdet på det sätt som ungdomsfullmäktige beslutar.

7.3 Föredragningslista

Föredragningslistan sammanställs av sekreteraren tillsammans med presidiet eller styrelsen. Ordföranden och sekreteraren har rätt att vid behov göra ändringar i föredragningslistan. Föredragningslistan ska sändas ut tillsammans med kallelsen till sammanträde.

7.4 Fortsatt sammanträde

Ärenden som man inte har lyckats slutföra under ett sammanträde, kan man hänskjuta till ett fortsatt sammanträde, som inte kräver någon särskild kallelse. De som är frånvarande vid sammanträdet ska dock underrättas om det fortsatta sammanträdet.

7.5 Närvaro vid ungdomsfullmäktiges sammanträden

Ungdomsfullmäktige kan bevilja närvaro- och yttranderätt för de personer som det anser att behövs vid sammanträdet. Ungdomsfullmäktiges ungdomsstämmor är offentliga, och de ordinarie sammanträdena är offentliga om ungdomsfullmäktige beslutar detta.

7.6 Sammanträdets beslutförhet

Ett konstituerande sammanträde är beslutfört om minst 2/3 av ledamöterna är närvarande. Övriga sammanträden är beslutföra om minst 1/2 av ledamöterna är närvarande.

7.7 Sammanträdets förlopp

Ordföranden öppnar sammanträdet, konstaterar vilka som är närvarande och om sammanträdet är lagligt sammankallat och beslutfört. Ärendena behandlas i den ordning som anges på föredragningslistan, om inte sammanträdet beslutar något annat. Extra ärenden kan tas upp till behandling genom beslut vid sammanträdet.

7.8 Ledning av sammanträdet

Ordförandens uppgift är att leda behandlingen av ärendena samt att ansvara för ordningen och tidsdisponeringen vid sammanträdet.

7.9 Tillfällig ordförande

Om såväl ordföranden som vice ordföranden är frånvarande från sammanträdet, ska ungdomsfullmäktige bland ledamöterna utse en tillfällig ordförande för sammanträdet.

7.10 Föredragning

Ordföranden föredrar de ärenden som ska behandlas, om inget annat beslutas för något ärende. Ordförandens förslag utgör underlag för behandlingen (grundförslag). Om ordföranden har ändrat sitt förslag i föredragningslistan innan sammanträdet fattat beslut i ärendet är det ändrade förslaget grundförslag. Om förslaget har dragits tillbaka, ska ärendet strykas från föredragningslistan, om inte sammanträdet beslutar något annat.

7.11 Omröstning

Om det vid mötet lämnas ett understött ändringsförslag som skiljer sig från grundförslaget, förrättas omröstning på det sätt som sammanträdet beslutar.

7.12 Personval

Personval förrättas med slutna sedlar. Också de föreslagna personerna har rösträtt. Då rösterna faller lika avgörs valet genom lottning.

A) Vid personval blir den person eller de personer som fått flest röster valda.

B) Vid personval blir den person eller de personer som fått flest röster valda med undantag av valet av förste och andre vice ordförande för ungdomsfullmäktige. Förste och andre vice ordförande väljs vid samma valförrättning genom proportionellt val, i vilket varje ledamot i ungdomsfullmäktige har en hel röst (1) och en halv röst ($\frac{1}{2}$).

7.13 Protokoll

Protokollet upprättas av sekreteraren under ledning av ordföranden, och protokollet undertecknas av ordföranden och sekreteraren.

I protokollet ska åtminstone följande antecknas:

1. Inledning

- organets namn
- tid när sammanträdet började och slutade samt sammanträdesplats
- ordningstal för sammanträdet
- de närvarande och de frånvarande och i vilken egenskap var och en har närvarat
- sammanträdets laglighet och beslutförhet

2. Uppgifter om behandlingen av ärenden

- ärenderubrik
- redogörelse för ärendet
- beslutsförslag
- ändringsförslag
- anföranden enligt övervägande
- omröstningar och val
- beslut

3. Uppgifter om lagligheten

- ordförandens underskrift
- protokollförande sekreterarens kontrasignering
- protokolljusterarnas anteckning om protokolljustering.

Protokollet justeras av två protokolljusterare som utses vid sammanträdet. Om protokolljusterarna inte godkänner protokollet, justeras det vid nästa sammanträde. Det justerade protokollet offentliggörs på kommunens webbplats

Ytterligare information och källor

Kallinen, Timo 2014. Osallisuus nyt ja vuonna 2015. Tutkimus nuorten vaikuttajaryhmien nykytilasta ja tulevaisuudesta. Helsingfors: Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf.

Myllyniemi, Sami 2014. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Helsingfors: Undervisnings- och kulturministeriet, Delegationen för ungdomsärenden.

Kommunallagen (410/2015)

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till kommunallag och vissa lagar som har samband med den (RP 268/2014)

nuva.fi

vaikute.net

kommunerna.net

Helsingfors 2016

